

Opinnäytetyö (AMK)

Media-alan koulutus

Journalismi

2019

Jasmin Koivisto

**PRESIDENTTI DONALD
TRUMPIN KUVAUUTISOINTI
SUOMALAISSA
VERKKOUUTISISSA**

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Media-alan koulutus

2019 | 32 sivua

Jasmin Koivisto

PRESIDENTTI DONALD TRUMPIN KUVAUUTISOINTI SUOMALAISSA VERKKOUUTISISSA

Opinnäytetyössäni tarkastelin Yhdysvaltain presidentti Donald Trumpin kuvauutisointia suomalaisissa verkkouutisissa.

Tutkimuskysymyksenäni oli, voiko Trumpista käytettyjä uutiskuvia pitää objektiivisina esityksinä. Samalla tarkastelin, millaisen tarinan jokainen kuva kertoo sekä yksinään että uutisen kanssa yhdessä.

Rajasin aineistoni suomalaisiin valtakunnallisiin mediataloihin. Valitsin mukaan Ylen, Helsingin Sanomat ja Iltalehden, koska kyseisillä medioilla on erittäin suuri yleisö ja laaja tavoitavuus. Rajasin aineistoa vielä valikoimalla verkkouutiset, jotka käsittelevät Trumpin hätätilan julistusta Meksikon rajamuurin vuoksi. Näin sain helposti verrattua uutisia toisiinsa.

Käytin kuva-analyysia uutiskuvien tulkitsemisessä. Koska valitsin analysoitavaksi kuusi uutista ja tarkastelin niitä syvällisesti, kyseessä oli laadullinen tutkimusmenetelmä. Lisäksi työssä selvitin, millaiset ovat uutiskuvan kriteerit, ja minkälainen uutiskuva on objektiivinen esitys.

Tuloksista voi todeta, että lukijoita ei johdeta tarkoituksellisesti harhaan kuvavalinnoilla ja yleisesti uutiskuvat olivat neutraaleja esityksiä uutisten kontekstissa.

Erikoista oli se, että uutiskuviksi oli valikoitu myös kömpelöitä ja epäonnistuneita otoksia. Kaksi kuvaa tukivat uutisen sanomaa erinomaisesti, kaksi hyvin ja kaksi välttävästi. Kuvatekstit antoivat harvoin mitään lisäarvoa jutulle.

Analyysissäni huomasin, että Donald Trump esitettiin uutiskuvissa muun muassa vaikeasti lähestyttävänä, luovuttamattomana ja päällepäsmärinä. Lisäksi hänet voidaan nähdä henkilönä, jota on vaikea ottaa tosissaan.

ASIASANAT:

Donald Trump, kuvauutisointi, journalismi, objektiivisuus, kuva-analyysi, politiikan journalismi

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree Programme in Media Arts

2019 | 32 pages

Jasmin Koivisto

NEWS PHOTOGRAPHS OF PRESIDENT DONALD TRUMP IN FINNISH ONLINE NEWS

This paper observed news photography of US president Donald Trump in Finnish online news.

The main aim was to examine if the news photographs used of Trump could be considered as objective representations of him. Furthermore, news photographs were examined to see what type of stories the pictures themselves portrayed, though also in context with the rest of the articles.

The data sources chosen were limited to Finnish national media companies; Yle, Helsingin Sanomat and Iltalehti, as they reach a greater audience and deliver quality coverage. They also have great influence in the Finnish media field. The chosen online news covered Trump's national emergency declaration over the Mexico border wall.

Six news pieces were selected and examined through qualitative photo analysis. The paper also addressed what are the criteria for news photography and what type of a news photograph can be considered objective representation.

The findings revealed readers are not purposefully misled by choices of photographs and the majority of news photographs have a neutral representation in terms of their context. Some photos were found unsuccessful or awkward which was an unexpected finding; two of the photographs complimented the news article exceptionally; two complimented them well; and two only adequately. Captions were found to not give any added value to stories.

This analysis concluded that Trump was represented as unapproachable, determined and unpleasantly self-assertive. However, he was also deemed to be seen as a person who people find hard to take seriously.

KEYWORDS:

Donald Trump, photo analysis, news photography, journalism, objectivity, political journalism

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

1 JOHDANTO	6
2 TIETOPERUSTA	8
2.1 Donald Trump	8
2.2 Yle, Iltalehti, Helsingin Sanomat	9
2.3 Kuvan merkitys ja vaikutus uutisessa	10
2.4 Objekttiivinen uutiskuva	11
3 METODIN ESITTELY	13
3.1 Aineiston keräys	13
3.2 Tutkimusmenetelmä	14
4 AINEISTON ANALYYSI	16
4.1 Donald Trumpin representaatio kuvissa	16
4.2 Donald Trumpin representaatio kuvissa uutisen kontekstissa	23
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	26
5.1 Donald Trump suomalaisissa verkkouutisissa	26
5.2 Donald Trumpin representaatio	27
6 POHDINTA	29
LÄHTEET	31

KUVAT

Kuva 1. Yle/Nicholass Kamm/AFP.	16
Kuva 2. Yle/Brendan Smialowski/AFP.	17
Kuva 3. Iltalehti/Zumawire/Mvphotos.	18
Kuva 4. Iltalehti/EPA/AOP.	19
Kuva 5. Helsingin Sanomat/Nicholas Kamm/AFP.	21
Kuva 6. Helsingin Sanomat/Saul Loeb/AFP.	22

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

Uutiskuva	Uutiskuva liittyy uutisoituun tapahtumaan tai ilmiöön, se on ajankohtainen ja kuvan esittämä asia täyttää uutiskriteerit. (Pienimäki 2013, 100-103)
Representaatio	Asian, tapahtuman tai henkilön esitys, esimerkiksi kuva, uutinen tai video. (Seppänen 2005, 77)
Objektiivisuus	Täydellisen puolueeton ja neutraali tiedonvälitys. Muuttumaton tieto, joka ei ole riippuvainen tekijästä. (Mäenpää 2012)

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on Yhdysvaltojen presidentti Donald Trumpin kuvauutisointi suomalaisissa valtakunnallisissa verkkouutisissa. Haluan selvittää, millainen Trumpin representaatio on uutiskuvissa.

Tutkimuskohteena on objektiivinen uutiskuva poliitikoista: voidaanko Trumpin uutiskuvia pitää objektiivisina esityksinä? Minkälaisen tarinan uutiskuva kertoo? Suhteutan analyysini ja tulkintani Trumpin representaatiosta objektiivisen uutiskuvan kriteereihin.

Aihe liittyy ajankohtaiseen keskusteluun puolueellisesta uutisoinnista ja valeuutisoinnista. Usein keskitytään tekstin puolueettomuuteen, mutta haluan nostaa esille uutiskuvan merkityksen totuudenmukaisen uutisoinnin merkittävänä tekijänä. Lähteitä objektiivisesta uutiskuvasta löytyy melko vähän, joten se on myös yksi syy, miksi halusin selvittää asiaa.

Presidentti Donald Trump on puhunut paljon valeuutisista ja -medioista, ja hänen suhteensa mediaan on hankala, joten mielestäni hänen kuvauutisointinsa on hyvä keskittyä. Aiheeni taustalla on tuntemukseni siitä, että Trump on todella ilmeikäs ja että hän elehtii voimakkaasti näkemissäni uutiskuvissa. Hänestä myös löytyy paljon materiaalia.

Lähestyn tutkimuskysymystäni analysoimalla presidentti Trumpin kuvauutisointia Iltalehden, Ylen ja Helsingin Sanomien verkkouutisissa. Tarkasteltavana materiaalina ovat verkkouutiset, joissa Trump julisti Yhdysvaltoihin hätätilan vuoden 2019 alkupuolella. Uutiset voivat myös käsitellä hätätilan julistuksen seurauksia.

Pyrin selvittämään ja erottelemaan mahdollisimman laajasti eri asioita, jotka vaikuttavat objektiivisen uutiskuvan syntyyn ja esiintymiseen tekstin yhteydessä. Näitä asioita esitän tekemäni kuva-analyysin avulla. Iso osa tulkinnasta on myös sitä, millaisen vaikutelman kuva antaa tai millaisen tarinan se kertoo. Tarkoitukseni ei ole antaa yksiselitteistä vastausta, onko jokin kuva neutraali vai ei tai onko suomalaisessa mediassa kaikenlainen kuvakerronta Trumpista neutraalia – ja se olisikin mahdoton tehtävä. Tavoitteeni on enemmänkin tulkita uutiskuvan antamaa viestiä ja pohtia, voiko kuvaa pitää neutraalina representaationa uutisen yhteydessä.

Työssäni ensiksi kartoitan tarkemmin, millainen henkilö Donald Trump on, mitkä ovat valitsemani julkaisijat, mikä on kuvan merkitys uutisessa ja millainen on objektiivinen

uutiskuva. Tämän jälkeen kerron tarkemmin tutkimusmenetelmästäni ja aineistoin valitsemisesta. Neljännessä luvussa analysoin ja tulkiten ensin uutiskuvia Trumpista yksinään, ja sitten, miten kuvat tukevat uutisen tekstiosuutta. Lopuksi kerron tulkinnan tulokset ja päätän työni omaan pohdintaani prosessista ja tuloksista.

Toivoisin, että valmis opinnäytetyöni käytännössä tarjoisi toimittajille ja kuvaajille pohdittavaa heidän työstään. Ovatko heidän ottamat kuvansa poliitikoista neutraaleja? Paljonko he pohtivat valintaansa ennen kuin valitsevat kuvapankista poliitikon kuvan verkkoutisen tueksi? Tukeeko valittu kuva neutraalisti tekstiä? Valmis opinnäytetyöni voisi tarjota pohdintaa poliitikkojen neutraalin ja objektiivisen uutiskuvan kriteereistä analyysini välityksellä.

2 TIETOPERUSTA

2.1 Donald Trump

Donald John Trump syntyi Queensissa, New Yorkissa, 14. kesäkuuta 1946. Hänen vanhempansa olivat Fred Trump ja Mary Trump. Fred Trump oli työteliäs liikemies, joka tienasi suuret summat rahaa rakentamalla ja vuokraamalla kiinteistöjä. Nuorempi Trump tottui siis hienouksiin ja kalliiseen elämäntyyliin jo pienestä pitäen. (Saarikoski & Saarikoski 2016, 22–26.)

Poika halusi seurata isänsä jalanjalkia, joten Trump ryhtyi opiskelemaan kiinteistöbisnestä Pennsylvanian yliopiston Wharton School of Finance and Commercessa. Kun Trump pääsi isänsä yrityksen toimitusjohtajaksi 25-vuotiaana, hän otti tavoitteekseen valloittaa Manhattanin markkinat. Trump Tower -pilvenpiirtäjä valmistui Manhattanissa vuonna 1983. (Saarikoski & Saarikoski 2016; 27, 30–31, 45.)

Kiinteistöbisnes ei enää riittänyt Trumpille, joten hän päätti siirtyä politiikan puolelle. Hän ilmoitti 16. kesäkuuta 2015 pyrkivänsä Yhdysvaltojen presidentiksi. Trump piti paljon ääntä itsestään ja hänestä tuli republikaanien presidenttiehdokas. Liikemies aiheutti monia kohuja ja skandaaleja sanomisillaan kampanjansa aikana. Negatiivisilla uutisilla ei kuitenkaan ollut vaikutusta Trumpin kannatukseen. Hänen saamansa ilmaisen televisioajan arvon on arvioitu olevan 1,9 miljardia dollaria. (Saarikoski & Saarikoski 2016; 89–92, 106, 120–126.)

Trumpilla oli koko kampanjansa ajan vaikea suhde mediaan – ja näin on edelleenkin. Hän haukkui toimittajia, väitti monia häneen kohdistuvia syytöksiä valeuutisiksi ja uhkasi journalistien lehdistövapautta esimerkiksi poistamalla toimittajia vaalitulaisuuksista. Myös media oli Trumpia vastaan: amerikkalaisista lehdistä, jotka olivat kertoneet poliittisen kantansa, 500 kannatti Clintonia ja 26 Trumpia. (Saarikoski & Saarikoski 2016; 120, 174, 216, 250.)

Trumpista tuli republikaanipuolueen presidenttiehdokas 21. heinäkuuta. Demokraattien puolelta ehdokkaana oli entinen ulkoministeri Hillary Clinton. Trump vei linjaansa enemmän vasemmalle, kun hän puhui muun muassa teollisuustyöläisten haasteista. Tällä tavoin hän yritti saada Clintonin työväenluokan äänet itselleen. Kuitenkin hän piti

Yhdysvaltojen ongelmia siirtolaisten syynä. Yksi Trumpin kuuluisimmista lupauksista oli rakentaa muuri Yhdysvaltojen ja Meksikon rajalle. (Saarikoski & Saarikoski 2016, 191-195.)

Mielipidekyselyjen mukaan presidenttiehdokkaat olivat melkein tasatilanteessa äänestyksen lähestyessä. Kuitenkin vaalipäivänä 8. marraskuuta Trump peittosi Clintonin, ja niin amerikkalaiset äänestivät hänet tulevaksi presidentiksi. (Saarikoski & Saarikoski 2016, 220-229.) Clinton ansaitsi kansalaisten äänistä melkein 2,9 miljoonaa enemmän kuin Trump, mutta tämä voitti enemmän osavaltioita puolelleen. (CNN 2016)

Trumpin lupaaman rajamuurin rakennuttaminen on monen mutkan takana. Suurin este on rahoitus: muurin on arvioitu maksavan jopa kymmeniä miljardeja dollareita. Trump oli kampanjan aikana luvannut myös sen, että Meksiko maksaisi tulevan muurin. Kuitenkin nyt hän on vetänyt sanomiansa takaisin selittämällä, että hän ei tarkoittanut lupaustaan kirjaimellisesti. Rajamuurin rakennuttaminen silti on erityisen tärkeää Trumpin kannatuksen kannalta, joten hän pysyy päätöksessään. (Saarikoski & Saarikoski 2016, 257; TIME 2019.)

Presidentti ja kongressi soutavat ja huopaavat muurin budjetista. Trump vaati 5 miljardia dollaria muurin rakentamiseen, mihin demokraatit eivät suostuneet. Hän uhkaili viikkoja hallinnon sulkemisella, jos ei saa haluamaansa rahoitusta. (CNBC, 2018.) Lopulta hallinto suljettiin (government shutdown) joului- ja tammikuussa 35 päiväksi, koska rahoituksesta ei päästy yhteisymmärrykseen. Sitten 15. helmikuuta 2019 Trump julisti asian vuoksi hätätilan, jotta hän voi laajentaa oikeuksiaan ja ohittaa kongressin saadakseen haluamansa rahoituksen Meksikon rajan muurille. (The Washington Post 2019.)

2.2 Yle, Iltalehti, Helsingin Sanomat

Yle eli Yleisradio Oy valtakunnallinen valtion omistama viestintäyhtiö. Ylen toimintaa rahoitetaan verorahoilla, Yle-verolla. Vuoden 2017 tutkimuksen mukaan Yle tavoittaa 93 % suomalaisista viikoittain. (Yle 2014, Yle 2017.)

Yle välittää tietoa monin eri kanavin ja kielin. Ylellä on kolme televisiokanavaa, kuusi radiokanavaa ja verkkotoimitus kuten Yle.fi ja Svenska.yle.fi. Aluetoimituksia on 24, muun muassa Turussa, Tampereella ja Porissa. Heidän sivuillaan Ylen journalismia kuvaillaan ”luotettavaksi, riippumattomaksi, monipuoliseksi ja korkeatasoiseksi”. (Yle 2014, Yle 2018.)

Uutisia Yle.fi-verkkosivuilla on monista aiheista kuten kulttuuri, kotimaa, ulkomaat, tiede, urheilu, talous ja politiikka.

Iltalehti on iltapäivälehti ja verkkopalvelu. Se kuuluu Alma Media -konserniin. Iltalehti on siis kaupallinen julkaisija. He julkaisevat myös politiikasta, urheilusta, taloudesta ja kotimaan tapahtumista uutisia, mutta Iltalehti eroaa Ylestä ja Helsingin Sanomista sillä, että heiltä löytyy myös paljon viihteellistä sisältöä.

Iltalehti kuvailee itseään ”poliittisesti sitoutumattomaksi ja eri intressiryhmistä riippumattomaksi”. Kansallisen Mediatutkimuksen (KTM) 2018 mukaan Iltalehden printti- ja nettisisällön kokonaistavoittavuus oli 2 339 000. (Iltalehti, KTM 2018.)

Helsingin Sanomat on Pohjoismaiden suurin tilattava sanomalehti ja verkkotoimitus, Hs.fi. Helsingin Sanomat kuuluu Sanoma-konserniin. Se oli konsernin ensimmäinen tuote. (Sanoma n.d.)

Helsingin Sanomien sisältöön kuuluu uutisia muun muassa politiikasta, urheilusta, kulttuurista, taloudesta ja kotimaan tapahtumista. Helsingin Sanomille kuuluu myös esimerkiksi Nyt.fi, joka kattaa sekä kevyempiä että painavampia juttuja ja analyysejä populaarikulttuurin ilmiöistä.

Sanoma kertoo sivuillaan, että he ”rakentavat yhteenkuuluvuutta, demokratiaa ja viihtymistä median keinoin”. (Sanoma n.d.) Helsingin Sanomien kokonaistavoittavuus vuonna 2018 oli 1 716 000. (KTM 2018)

2.3 Kuvan merkitys ja vaikutus uutisessa

Journalistinen valokuva on kuva, joka on liitetty faktapohjaiseen ja ajankohtaiseen tekstiin. Se voi olla dokumentaarinen tai metaforinen. Aiemmin tällaisista kuvista on voitu puhua lehtikuvina. (Pienimäki 2013; 98, 139.)

Uutiskuvalta vaaditaan, että se liittyy uutisoituun tapahtumaan tai ilmiöön, se on ajankohtainen ja kuvan esittämä asia täyttää uutiskriteerit. Näihin kriteereihin kuuluu esimerkiksi merkityksellisyys, ajankohtaisuus, odotettavuus ja epätavallisuus. Uutiskuvissa voi esiintyä isossa roolissa ihminen tai ihmisiä, mutta se ei silti välttämättä tee siitä henkilökuvaa. Uutiskuvan erottaa henkilökuvasta siten, jos tapahtuma, jossa ihmiset esiintyvät, on pääosassa. (Pienimäki 2013, 100-103.)

Uutiskuvan yhtenä tehtävänä on säilyttää muisto tapahtumasta tai visuaalisesta kokemuksesta. (Salo 2000, 24) Uutiskuvan tavoitteena on toimia katseen säilyttäjänä. Painetulta kuvalta vaaditaan enemmän dramatiikkaa, mutta verkossa kiinnostavat enemmän yksinkertaiset, tiukasti rajatut ja sisällöllisesti rikkaat kuvat. (Salo 2000, 27.)

Journalismissa riippumattomuus ja pyrkimys objektiivisuuteen ovat kaikki kaikessa. Minun mielestäni kuitenkin uutiskuvien objektiivisuuteen ei kiinnitetä läheskään yhtä paljon huomiota kuin uutistekstin puolueettomuuden tarkasteluun. Esimerkiksi Julkisen sanan neuvosto mainitsee kerran objektiivisesta kuvasta Journalistin ohjeissa: ”11. Yleisön on voitava erottaa tosiasiat mielipiteistä ja sepitteellisestä aineistosta. Myöskään kuvaa tai ääntä ei saa käyttää harhaanjohtavasti.” (JSN 2014)

Kun lukija avaa verkkouutisen tai kääntää sanomalehden sivua, iso otsikko ja kuva ovat ensimmäiset asiat, jotka ponnahtavat silmille. Nykypäivän tietotulvassa on myös tavanomaista vain vilkaista sosiaalisessa mediassa jaetun uutisen otsikko ja kuva, eikä välttämättä vaivauduta avaamaan koko juttua. Kuvakerronnalla on siis valtava merkitys ensivaikutelmaan, jonka lukija saa uutisesta. Oli kyseessä poliitikko, yritys tai julkisuuden henkilö, lukija on jo osittain päättänyt, mitä mieltä hän on uutiseen osallistuvasta tahosta.

Kuva kuitenkin harvoin pystyy vastaamaan kaikkiin lukijan kysymyksiin: mitä, missä, milloin, kuka, miksi? Tämän takia kuva ja teksti toimivat yhdessä kokonaisuutena. Esimerkiksi otsikko antaa uutiskuvalle edes jonkinlaisen kontekstin, miten lukija lähtee kuvaa tulkitsemaan. Kuvateksti vuorostaan antaa lisätietoa kuvasta ja leipäteksti toimii kokonaisuuden ”narratiivisena kuljettajana”. (Salo 2000, 100.)

2.4 Objektiivinen uutiskuva

Objektiivisuus on journalismissa tavoiteltava lopputulema joka puolella maailmaa, mutta se voi olla käsitteenä ongelmallinen tai hankala käsittää. On esimerkiksi tärkeää tunnistaa, että objektiivisuuden tavoittelu ja objektiivisuuden toteutuminen ovat kaksi täysin eri asiaa. Kun pohditaan uutiskuvien merkitystä, pitää pohdinnassa ottaa se huomioon, onko uutiskuva kuva totuudesta vai heijastaako se tilanteen totuutta. (Mäenpää 2012.)

Vaikka objektiivisuus käsitteenä on ongelmallinen, käytän sitä kuitenkin työssäni, koska se useasti yhdistetään journalismiin. Vaikka sanaa ”objektiivinen” ei käytettäisikään, sen puolesta voidaan usein käyttää muuta samaan suuntaan viittaavaa termiä kuten ”totuudenmukainen” tai ”riippumaton”. Työssäni objektiivisuus merkitsee neutraaliutta eli

lukijaan ei yritetä vaikuttaa negatiivisesti tai positiivisesti vaan neutraalisti – lukija päättää itse, mitä mieltä hän on aiheesta.

Journalistisissa yhteyksissä puhutaan usein objektiivisuudesta, totuudenmukaisuudesta, totuudesta, todellisuudesta, puolueettomuudesta ja riippumattomuudesta. Näillä kaikilla käsitteillä on tarkemmat merkityksensä, mutta usein niitä käytetään samoissa yhteyksissä tai melkein pä synonyymeinä. Voidaan myös katsoa, että kyseiset ominaisuudet ovat toisistaan riippuvaisia. Esimerkiksi puolueettomuus voi olla apuväline objektiivisuuden tavoitteluun. (Mäenpää 2012.)

Idea kuvajournalismin objektiivisuudesta syntyy jo pelkästään siitä, että kyseessä on valokuva. Valokuva – oli se sitten analoginen tai digitaalinen – kertoo siitä, että kuvaaja ja kamera ovat olleet tapahtumapaikalla, joten valokuvassa näkyvä hetki on oikeasti tapahtunut. Valokuvat toimivat kuin todisteina tai tukena tekstille. (Mäenpää 2012.)

Ennen kuin kuva päätyy printtiin tai verkkoon, tehdään monia valintoja ja päätöksiä. Näitä valintoja ovat muun muassa aiheen ja näkökulman rajaus, kuvattu kohde, sommittelu ja kuvankäsittely. (Mäenpää 2012.)

”Utiskuva on siis mietitty, journalistisen koneiston läpi mankeloitu lopputuotos. Tässä ei ole valvutuneille uutisten seuraajille mitään uutta, mutta tästä tiedosta huolimatta uutiskuvien odotetaan tarjoavan objektiivista, paikkansapitävää tietoa maailmasta. Tässä tiivistyykin uutisvalokuvan paradoksaalisuus, joka tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että uutisvalokuvaa pidetään oletusarvoisesti objektiivisena maailman heijastajana, vaikka toisaalta sen tiedetään olevan monien teknisten ja toimituksellisten valintojen tulos.” (Mäenpää 2012.)

Nykypäivänä yleistynyt kuvankäsittelyohjelmien käyttö on aiheuttanut epävarmuutta uutiskuvien totuudenmukaisuudesta. Mikä on sallittua ja eettistä kuvankäsittelyä ja mikä ei? Tämän takia eri tahot ovatkin asettaneet säännöksiä journalististen kuvien jälkikäsittelylle – ja syystäkin, sillä oudot tapaukset epäeettisestä kuvankäsittelystä murentavat kansalaisten luottamusta journalisteihin. (Mäenpää 2016)

3 METODIN ESITTELY

3.1 Aineiston keräys

Valitsen tarkasteltavaksi verkkouutiset, joissa presidentti Trump julisti hätätilan Yhdysvalloissa ja joissa käsitellään tapahtumaan liittyviä seurauksia. Asiasta uutisoitiin monissa, ellei jopa kaikissa, Suomen valtakunnallisissa medioissa. Koska valitsemani mediatalot, eli Yle, Iltalehti ja Helsingin Sanomat, uutisoivat samasta aiheesta, saan hyvin verrattua kuvia ja tekstejä toisiinsa. Kuitenkin lopullinen analysoitava aineisto on valittu sen mukaan, että materiaali eroaa tarpeeksi toisistaan.

Päätin keskittyä suomalaiseen mediaan, koska tunnen sen kaikista parhaiten, sillä se on minua lähellä. Kun keskityn suomalaisiin uutisiin, tiedän, että suurin osa Trumpin kuvista on ulkopuolisten ottamia eli toimittaja on vain valinnut kuvapankista mieluisimman otoksen jutun yhteyteen. Valitsin Ylen, Iltalehden ja Helsingin Sanomat, koska kyseisillä mediataloilla on paljon vaikutusvaltaa suuren tavoittavuuden vuoksi. Ne eroavat kuitenkin toisistaan sillä, että Yle on valtion omistama, Helsingin Sanomat on Sanoma-konsernin alla ja Iltalehti kuuluu Alma Medialle.

Valitsin kuusi uutista ja uutiskuvaa eli jokaiselta julkaisijalta kaksi uutista. Halusin vaihtelua kuvien sisältöön, joten valinta tapahtui sen mukaan. Otin kuitenkin mukaan kaksi kuvaa, jotka oli otettu samasta tilanteesta. Haluan tarkastella ja näyttää lukijalle, miten kuvat eroavat toisistaan ja miten erilaisen tunnelman ne välittävät, vaikkakin kuvaustilanne on ollut sama.

Uutiset ovat julkaistu 14.2.–14.3.2019 välillä. Ainoastaan toinen Helsingin Sanomien uutisista oli julkaistu maaliskuun puolella. Uutisten sisällöt käsittelevät presidentti Trumpin julistamaa hätätilaa, julistuksen seurauksia ja asiantuntijoiden mielipidettä hätätilan julistuksesta. Julkaisut eivät ole toimittajien omia pohdintoja tai mielipiteitä tapahtuneesta kuten kolumneja tai analysejä. Päätin jättää ne ulkopuolelle, koska sellaiset julkaisut eivät silloin tietenkään olisi objektiivisia, kun kyseessä on yhden henkilön mielipide – jolloin kuvakin voisi olla jollain tapaa subjektiivisempi esitys Trumpista.

3.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyöni oleellisena tutkimusmenetelmänä käytän kuva-analyysia. Analysoin Ylen, Helsingin Sanomien ja Iltalehden kuvauutisointia, ja sen antamaa representaatiota, presidentti Donald Trumpista. Käytän siis kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Tarkastelen kuvia yksinään ja myös tietenkin tekstin kanssa konteksti huomioiden. Vaikka huomioin tekstin kuvan yhteydessä, en ryhdy työssäni tarkastelemaan tekstiä diskurssianalyysin keinoin.

Tavoitteeni ei ole vetää analyysini perusteella päätelmiä siitä, ovatko kaikki Trumpin kuvat objektiivisia tai neutraaleja representaatioita. Tutkimusmenetelmälläni ei voi tehdä yleistäviä johtopäätöksiä. Tarkastelen ainoastaan kuvia yksittäisinä esityksinä ja esittelen tulkintani niistä.

Kuvia voi myös tutkia kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimusmenetelmällä. Silloin kuvia voi jaotella eri luokkiin. Esimerkiksi kuvia voi luokitella kuvan henkilön tekemisen perusteella. En kuitenkaan hyödynnä työssäni kvantitatiivista menetelmää, koska minulla on vain tietty pieni joukko kuvia analysoitavana.

Representaatiolla tarkoitetaan asian, tapahtuman tai henkilön esitystä. Esitys voi olla esimerkiksi kuva, video tai uutisjuttu. Representaation käsitettä hyödynnetään, kun pyritään tieteellisesti analysoimaan mediaesityksiä. Representaation kuuluu oleellisena osana semiotiikka, joka tarjoaa apuvälineitä representaation ymmärtämiseen ja tulkitsemiseen. (Seppänen 2005, 77.)

Journalistisen kuvan merkitys syntyy jutun kokonaisuudesta: kuva, otsikko, kuvateksti, ingressi ja leipäteksti. Representaatiota, jossa on sekä tekstuaalisia ja kuvallisia elementtejä eli useita ilmaisumuotoja, kutsutaan multimodaaliseksi. Uutisjutussa kuva ja sana kytkeytyvät toisiinsa. (Seppänen 2005; 79, 90.)

Lukijalle ja toimittajalle syntyvään mielikuvaan representaatiosta vaikuttavat muun muassa henkilökohtaiset ajatukset ja mielipiteet – tiedostetut ja tiedostamattomat. (Seppänen 2005, 79) Keskityn kuitenkin työssäni tulkitsemaan, millaisen tarinan uutiskuva kertoo. En siis pohdi tarkemmin esimerkiksi mikä on ollut valokuvaajan alkuperäinen näkemys ottamastaan kuvasta, mitkä ovat toimittajan henkilökohtaiset mielipiteet aiheesta tai miksi toimittaja on valinnut kyseisen kuvan uutisen yhteyteen. Tämä olisi myös erityisen

ongelmallista, koska iso osa mediatalojen käyttämistä kuvista on kuvapankeista, joten kuvaajan selvittäminen tai kuvamateriaalin läpikäyminen olisi hankalaa.

Kuva-analyysi on tietenkin aina jonkin verran subjektiivinen, ja sen takia ongelmallinen, koska jokainen katsoja on erilainen. Yritän kuitenkin tehdä parhaani ja ottaa huomioon mahdollisimman monipuolisesti eri pointteja ja näkökulmia. Ymmärrän silti, ettei työni voi olla täysin objektiivinen. Koska haluan pyrkiä olemaan neutraali työssäni, on oleellista mainita henkilökohtaisesta suhtautumisestani presidentti Trumpiin. Hänen arvonsa eivät ole arvojeni mukaisia. Lisäksi olen kriittinen hänen toimintatavoistaan politiikassa ja yritysmailmassa.

Kuvien analysoinnissa on käytössä malli, joka jaetaan denotatiiviseen analyysiin ja konnotatiiviseen analyysiin. Denotaatio on se, mitä kuka tahansa voi nähdä kuvassa ilman, että sitä pitää tulkita mitenkään enempää, kuten keltainen auto, musta tausta tai apina. Jokainen katsoja, taustastaan riippumatta, näkee samat asiat kuvassa. Konnotaatio on vuorostaan henkilön taustasta riippuvaa asioiden syvempää tulkittamista. Esimerkiksi musta tausta voi symboloida surua, pimeyttä tai masentuneisuutta. Se, mitä katsojat näkevät kuvassa, voi siis vaihdella. (Seppänen 2005, 116.)

Michael Freeman tarjoaa valokuvan lukemiseen apukysymyksiä, joita voi esittää itselleen. Freeman on valokuvaaja, tietokirjailija ja luennoitsija, joka on työskennellyt valokuvauksen parissa 25 vuotta. (Freeman 2011) Hän kehottaa pohtimaan kuvan antamaa ensivaikutelmaa eli mihin katse kiinnittyy ensimmäiseksi tai löytyykö kovalta selkeää keskipistettä. Katsojan kannattaa myös miettiä, millainen kuvaustilanne on ollut ja mitä valokuvaajan ympärillä on tapahtunut. Entä onko kuva teknisesti hyvälaatuinen? Jos ei, onko se tyylikeino? Freeman kehottaa lisäksi etsimään taustatietoa kuvasta, kuvaustilanteesta, kuvaajasta ja muuten hyödyllistä lisätietoa, joka voisi auttaa valokuvan lukemisessa. (Freeman 2011, 36.) Hyödynnän mainitsemiani Freemanin antamia ohjeita kuvien tulkittamisessa.

4 AINEISTON ANALYYSI

4.1 Donald Trumpin representaatio kuvissa

Kuva 1. Yle/Nicholass Kamm/AFP.

Donald Trump on lavalla puhumassa ensimmäisessä Ylen verkkouutisen kuvassa. Kuvateksti kertoo, että hän on Texasin osavaltiossa, El Pasossa. Hän erottuu vahvasti kokonaan mustasta taustasta. Kuitenkin jopa vielä enemmän katsojan silmille hyppää iso punainen banneri, jossa lukee "FINISH THE WALL" eli "VIIMEISTELKÄÄ MUURI". Katse kiinnittyy banneriin.

Punainen on republikaanien yleinen tunnusväri. Oletan, että Trumpin punaisen solmion ja bannerin väri on suunniteltu edustamaan puoluetta ja sen teemoja. On selkeää, että Trump ja banneri ovat soinnussa toistensa kanssa. Tästä kertoo myös pienempi teksti, "donaldjtrump.com", bannerin alalaidassa. Trump siis seisoo sanojensa takana, tosin ei

senttään kirjaimellisesti. Kuvasta yksinään pystyy päättelemään uutisen kontekstin bannerin tekstin takia: nyt keskustellaan muurista.

Trumpin asento viestii uhmakkuudesta ja itsevarmuudesta. Hänen kätensä ovat nyrkissä rinnan korkeudella kuin nyrkkeilyottelussa. Kädet ovat suojaamassa iskuiltä, mutta samalla hän valmistautuu iskemään vastustajaansa takaisin. Nyrkkeilyasento viestii siitä, että Trump on valmis taistelemaan muurin puolesta – maksoi mitä maksoi.

Trumpin kasvot ovat jännittyneet. Huulet ovat puristuneet tiukasti yhteen ja kulmat ovat kurtistuneet. Suunpielet ovat kääntyneet ylöspäin aavistuksen verran. Ihan kuin Trumpin ilmeestä paistaisi pieni ilkikurisuus ja voitonhalu.

Kuva 2. Yle/Brendan Smialowski/AFP.

Toisessa Ylen kuvassa Trump on oletettavasti ollut pitämässä puhetta. Trump on lähdössä pois ja vilkuttaa yleisölle kävellessään. Yleisön näkee ikkunan heijastumasta. Kuvan reunassa näkyy Yhdysvaltojen lippu. Trumpin keho on jo kääntynyt pois yleisön suunnasta. Kuvanottohetkellä hänen silmänsä ovat jääneet kiinni.

Uskon, että kuvaajan tarkoituksena ei ollut ottaa kuvaa Trumpista silmät kiinni vaan se on käynyt vahingossa. Mielestäni siksi onkin omituista, miten epäonnistunut kuva on

päätynyt julkaistavaksi ja käytettäväksi. Voisi kuvitella, että kuvaaja on saanut kuvia, joissa presidentin silmät ovat auki. Oletan, että tilanteessa presidentti on vilkuttamassa ja kävelemässä pois tilaisuuden päätyttyä, mutta koska kuva on pysäyttänyt hetken ja liikkeen, tilanne näyttää aivan toisenlaiselta kuin mitä se on ollut.

Tämä vahinko antaa aivan toisenlaisen merkityksen kuvalle. Trumpin kehonkieli – pois päin kääntynyt vartalo, ylhäällä oleva avoin käsi, neutraali ilme, suljetut silmät – näyttäisi viestivän siitä, että hän ei halua kuunnella tai nähdä jotakuta. Trumpin kehonkieli antaa torjuvan tai välinpitämättömän kuvan hänestä: miksi hän kävelee pois? Avoin pysäyttyssä oleva käsi on yleinen tapa ilmaista sanaa ”stop” tai ”lopeta”. Kääntyneet kasvot ja ummistetut silmät kertovat siitä, kuinka Trump ei haluaisi kohdata jotain asiaa. Hän ei suostu näkemään jotakin.

Presidentti Donald Trump aikoo käyttää rajamuurin rakentamiseen sotilasmäärärahoja.
ZUMAWIRE/MVPHOTOS

Kuva 3. Iltalehti/Zumawire/Mvphotos.

Iltalehden uutiskuvassa Trump on oletettavasti lehdistötilaisuudessa vastaamassa toimittajien kysymyksiin. Hän on sinistä taustaa vasten, ja hänen kravattinsa on valittu sopimaan taustan kanssa. Trump seisoo mikrofonin edessä ja yrittää tähyttää yleisöön

kirkkaiden valojen lävitse. Hän varmaankin on kuuntelemassa toimittajan kysymystä ja koittaa nähdä, kuka puhuja on.

Kirkkaiden valojen takia Trump on nostanut kätensä otsalleen, jotta näkisi paremmin. Hänen ilmeensä on tuima. Kurtistuneet kulmat johtuvat ainakin osittain voimakkaista spottivaloista. Trumpin suunpielet ovat kääntyneet alaspäin.

Trumpin tuimasta ilmeestä voisi ajatella, että hän ei pidä kuulemastaan tai hän ei pidä henkilöstä, joka sillä hetkellä puhuu. Koska Trumpilla on hankala suhde monien toimittajien kanssa, ei ole mielestäni liian spekulointia ajatella, että kuvassa Trump ei pidä toimittajan esittämästä kysymyksestä. Hän on usein kyseenalaistamassa ja arvostelemassa toimittajia lehdistötilaisuuksissa. (CBC News 2019)

Donald Trump ja hänen hallintonsa haastettiin oikeuteen hätätilajulistuksen vuoksi. EPA/AOP

Kuva 4. Ilta-lehti/EPA/AOP.

Trump on pitämässä puhetta. Yhdysvaltojen lippu näkyy sumeana taustalla vasemmassa reunassa. Trumpilla on lause kesken juurin kuvan ottohetkellä, joten hänen suunsa on auki. Hänellä on kuitenkin vakava ilme. Hänen huulensa törröttävät kuvassa

Trumpille tyypilliseen tapaan. Vaikuttaa kuitenkin, ettei hänellä ole suoraa katsekontaktia kehenkään, koska hänen katseensa on vaeltanut melko ylös.

Trumpin kädet ovat ylhäällä rinnan korkeudella, ja hänen etusormensa ja peukalonsa muodostavat kuin L-kirjaimen molemmilla käsillä. Trumpille on tyypillistä puhua käsillään. Sen voi huomata seuraavasta kuvastakin (Kuva 5).

Trumpin viittomat kaksi L-kirjainta muodostavat kuin neliön alareunan. Uskon, että tarkoituksena on painottaa jollakin tavoin hänen sanomaansa. Etusormen nostaminen voi painottaa Trumpin viestiä esimerkiksi kuin sanoen ”vain”, ”yksi” tai muuten painottaen asian tärkeyttä.

Kuva on otettu puheen aikana, jolloin Trump julisti hätätilan. Tosin tarkka kuvan ottohetki oli, kun presidentiltä kysyttiin, miten hän aikoo käänntää Yhdysvaltojen velan oton laskuun. Trump aloitti mainitsemalla, että entinen presidentti Barack Obama oli kaikista Yhdysvaltojen presidenteistä ottanut eniten velkaa kaudellaan. Tämän jälkeen hän sanoo: ”Mutta...” ja nostaa samalla kätensä ylös kuvassa näkyvällä tavalla. Kyseisessä tilanteessa Trump korostaa käsillään mutta-sanaa kuin elehtien ”hetkinen” tai ”odota”. (CBC News 2019, 44:43.)

Mielestäni kyseinen Iltalehden käyttämä kuva on neutraali. Kuvasta erottuvat Trumpille tyypilliset tavat puhua tai esiintyä.

Yhdysvaltain presidentti Donald Trump (KUVA: NICHOLAS KAMM / AFP)

Kuva 5. Helsingin Sanomat/Nicholas Kamm/AFP.

Helsingin Sanomien käyttämä uutiskuva on otettu samasta puhetilaisuudesta kuin toinen Iltalehden kuva (Kuva 3). Tässä otoksessa on kuitenkin aivan erilainen tunne. Kuva on otettu yleisön vasemmalta puolelta. Asettelu on hieman kömpelö, koska Trump jää melko reunaan ja pään päällä on paljon tyhjää tilaa. Positiivinen ero on kuitenkin se, ettei mikrofoni tule kasvojen eteen, kuten Iltalehden käyttämässä kuvassa.

Trumpilla on selvästi lause kesken kuvanottohetkellä. Hänen katseensa on yleisöä kohti ja suu on auki. Trump osoittaa etusormellaan yleisöön.

Kun puhuja osoittaa kuuntelijaa sormella, hän koittaa vaikuttaa vahvasti tähän. Silloin usein puhutellaan kuuntelijaa ja vahvistuksena osoitetaan etusormella kuin sanoen lisäksi ”tämä asia koskettaa sinua” tai ”kuuntele tarkasti, mitä minä sanon nyt”. Etusormella osoittamisella painotetaan omaa viestiä ja yritetään varmistaa, että se menee perille. Etusormella osoittaminen voi myös tarkoittaa toisen henkilön syyttämistä jostakin.

Avoin suu ja töröttävät huulet ovat Trumpin tunnetuin piirre, joka tulee monesti esille, esimerkiksi, kun Trumpia imitoidaan parodioissa. Hyvä esimerkki imitoitavista piirteistä löytyy Nyt-liitteen uutisen kuvasta. (Nyt 2019) Lisäksi useasti parodioissa pilkataan

Trumpin hiuksia – ja niiden puuttumista – ja hänen ihonsa omintakeista sävyä. Törröttävät huulet näkyvät monissa uutiskuvissa.

Yhdysvaltain presidentti Donald Trump ja edustajainhuoneen puheenjohtaja Nancy Pelosi istuivat vierekkäin Irlannin pääministerin kunniaksi järjestetyssä lounastilaisuudessa Washingtonissa torstaina. (KUVA: SAUL LOEB / AFP)

Kuva 6. Helsingin Sanomat/Saul Loeb/AFP.

Helsingin Sanomien käyttämässä kuvassa presidentti Trump ja edustajainhuoneen demokraattijohtaja Nancy Pelosi istuvat vierekkäin ruokailutilaisuudessa. Kuvassa näkyy sumeasti muitakin tilaisuuteen osallistuvia, mutta heitä on vaikea tunnistaa. Trump ja Pelosi eivät keskustele keskenään tai edes katso toisiinsa, mutta vaikuttaa siltä, että juuri kyseisellä hetkellä eräs kuvan ulkopuolinen puhuja on äänessä, koska kaikki osallistujat katsovat samaan suuntaan.

Trumpin ilme ei anna kovin tyytyväistä kuvaa hänestä. Hänen suunsa on kääntynyt alaspäin ja hän kurtistaa hieman kulmiaan. Trump ei vaikuta kovin kiinnostuneelta meneillään olevasta ohjelmasta, koska hän ei ole yhtä paljon kääntynyt puhujan puoleen kuin muut kuvassa näkyvät henkilöt. Vieressä istuva Pelosi vuorostaan hymyilee maltillisesti ja vaikuttaa kiinnostuneelta kuvan rajausten ulkopuolella olevasta puhujasta, kun hän jopa hieman kurottuu näkemään paremmin kauas.

Trumpin tyytymätön ilme voi kertoa hänen suhteestaan Pelosiin. Kaksikolla nimittäin ei ole kovin lämpimiä välejä. Pelosi on kritisoinut Trumpia moneen otteeseen – ja monesta asiasta. He ovat ottaneet yhteen varsinkin, kun Meksikon rajamuuri ja hallinnon sulkeminen ovat olleet puheenaiheina. (The Guardian 2019)

4.2 Donald Trumpin representaatio kuvissa uutisen kontekstissa

Ylen uutinen ”Trump aikoo julistaa kansallisen hätätilan ja käyttää kahdeksan miljardia dollaria muurin rakentamiseksi Meksikon rajalle” ja uutiskuva (Kuva 1) tukevat toisiaan mielestäni hyvin. Uutisen kärki on, että presidentti Trump julistaa kansallisen hätätilan Yhdysvalloissa, jotta hän saa rahoitettua Meksikon rajamuurin rakentamisen. Kuva tukee uutisen sanoman erinomaisesti: Trump tekee kaikkensa, jotta hän saa lupaamansa muurin rakennettua.

Kuva vastaa kysymyksiin kuka ja mitä, kuvateksti tarkentaa missä, ja leipäteksti ja otsikko kertovat tarkemmin mitä ja miksi. Vaikkakin kuvassa on vain kolme sanaa, mutta jo se vähäinen tekstuaalisuus antaa lukijalle kontekstia tilanteesta, kunhan lukija on tietoinen Meksikon rajamuurin rakentamisesta. Erikoista, että kuva vastaa jopa kahteen kysymykseen.

Kuvassa Trumpin ilme on mielestäni ilkeä, mutta uutisen yhteydessä sen voi tulkita myös voitonhaluiseksi. Hätätilan julistaminen on todella merkittävä teko, koska se antaa Trumpille enemmän vaikutusmahdollisuuksia saada toivottu budjetti myönnettyksi muuria varten.

Lisäksi hänen ”nyrkkeilyasentonsa” antaa vielä enemmän tuulta alleen jutun avulla. Trump on jo pitkään joutunut vääntämään demokraattien kanssa budjetista. Hän on valmis taistelemaan haluamansa asian puolesta. Vaikka demokraatit eivät suostu hänen toiveisiinsa, hän on valmistautunut iskemään takaisin. Kuvasta löytyy siis metaforisuutta. Se myös säilyttää katsojan katseen: iso fonttinen ”FINISH THE WALL” ja Trump nyrkkit pystyssä jättää lukijan tutkimaan kuvaa.

Ylen toisessa uutisessa ”Mitä tapahtuu, jos Trump julistaa hätätilan? Asiantuntija: Tämä ei ole hyvä resepti vuoden 2020 vaaleja ajatellen” on pyydetty asiantuntijan mielipidettä tapahtumiin. Uutiskärjeksi on nostettu asiantuntijan mielipide siitä, että Trumpin toiminta ei ole viisasta. Jutun alkuun onkin nostettu kaksi kysymystä: miksi Trump on päättänyt toimia niin kuin hän toimii ja mitä hätätilan julistamisesta seuraa?

Uutiskuva (Kuva 2) on jutun yhteydessä outo valinta. Se olisi outo valinta missä tahansa yhteydessä, koska Trumpin silmät ovat kiinni ja hän on kääntynyt pois päin yleisöstä. Kuva on siis teknisesti epäonnistunut eikä se tue uutista. En ymmärrä, miksi se on valittu.

Uutisen yhteydessä kuvassa nähtävä Trumpin elekieli antaa välinpitämättömän tunteen. Hän on kävelemässä pois päin, hänellä ei ole katsekontaktia yleisöön, ja hän on heilauttamassa kättään kuin nopeasti vilkuttaakseen: nämä kaikki asiat luovat välinpitämättömän kuvan Trumpista. Uutinen yhdistettynä kuvaan kertoo tarinaa, kuinka hän ei välitä tekojensa seurauksista, kunhan hän saa haluamansa muurin.

Kuva ei vastaa juuri mihinkään kuin siihen, kuka henkilö on kyseessä. Juttuun ei ole lisätty edes kuvatekstiä selittämään kuvaa paremmin esimerkiksi mistä tilaisuudesta on kyse.

Iltalehden uutisessa ”Presidentti Trump aikoo julistaa kansallisen hätätilan saadakseen rahat rajamuriinsa” kerrotaan pääasiat Trumpin aikomuksesta julistaa hätätila. Uutiseen on upotettu myös alle minuutin mittainen video republikaanipoliitikko Mitch McConnellista. Kuva 3 ei tue mitenkään erityisesti uutisen sanomaa. Jään pohtimaan, miksi kuvaa on käytetty kuvittamisessa.

Kuvasta voi hakea jotain vertauskuvallista sanomaa: presidentti tähyilee tulevaisuuteen, mutta tulkinnalla ei ole kuitenkaan kovin vahvaa pohjaa. Käytetty kuva ei anna erityisen mairittelevaa kuvaa presidentistä, kun hän kurtistaa kulmiaan ja on kääntänyt suunpielet alaspäin, kun hän haluaa nähdä yleisöön kirkkaiden valojen ohi. Lisäksi kuvaa ei ole selitetty millään tavalla esimerkiksi mistä tilaisuudesta se on otettu. Kuvateksti toistaa uutisen sanomaa eikä tarjoa uutta tietoa.

Toinen valittu Iltalehden uutinen on ”Kuusitoista osavaltiota nosti kanteen Trumpin hallintoa vastaan hätätilajulistuksen vuoksi”. Uutisen kärkenä on seuraus hätätilan julistamisesta: Trump ja hallinto on haastettu oikeuteen perusteettomasta hätätilajulistuksesta. Uutisen kärjessä on videoklippinä, jossa Trump pitää puheensa, jonka aikana julistaa hätätilan. Alempana jutussa on uutiskuva (Kuva 4).

Kuva on otettu samaisesta tilaisuudesta, josta videokin on otettu. Kuva näyttää Trumpin tutut maneerit eli käsillä puhumisen ja töröttävät huulet, mutta kuvassa ei ole silti humoristisia piirteitä. Trumpin ilme on vakava. Mielestäni kuva kertoo neutraalisti tilanteesta, jossa kuva on otettu. Kuvateksti ei anna taaskaan mitään lisää kuvalle tai edes tekstille.

Vaikka uutiskärki onkin hätätilajulistuksen seurauksissa eikä hätätilajulistuksessa itsessään, kuva sopii uutiseen ja on onnistunut valinta. En osaa sanoa, millä muulla kuvalla juttua olisi voinut kuvittaa.

Helsingin Sanomien versio uutisesta oli "Valkoinen talo: Donald Trump aikoo julistaa kansallisen hätätilan varmistaakseen rahoituksen rajamuurille". Helsingin Sanomien jutussa aihetta käydään läpi syvemmin kuin esimerkiksi Iltalehden versiossa. HS:n jutusta löytyy lisäksi video Nancy Pelosin reaktiosta ja toinen kuva Meksikon rajamuurista.

Ensivaikutelma, jonka saan uutiskuvasta (Kuva 5), on hutiloitu valokuva. Saan vaikutelman, että valokuvaaja on vain napsaissut kiireessä muutaman kuvan, joista kyseinen kuva on paras. Sommittelu on outo, käsi on osittain kasvojen edessä ja Trumpin ilme on kuvassa jäätynyt merkilliseen asentoon, koska hänellä on ollut lause kesken kuvan ottohetkellä. Hutiloitua vaikutelmaa ei auta se, että kuvatekstissä lukee surullisen yksinkertaisesti: "Yhdysvaltain presidentti Donald Trump."

Sormella osoittelu tukee uutisen kertomaa viestiä siitä, että presidentti on päättäväinen siitä, että hänen haluamansa päätökset vedetään läpi. Voisi siis ajatella, että kuva tukee uutista, vaikka se onkin kömpelö otos.

Viimeisin tarkasteltava uutinen on Helsingin Sanomien "Senaatti äänesti Trumpin hätätilan kumoon, presidentti aikoo käyttää veto-oikeuttaan ensimmäisen kerran".

Uutiskuva (Kuva 6) tukee tekstiä hyvin. Jutussa mainitaan Nancy Pelosi, joten oli hyvä valinta valikoida kuva, jossa ovat sekä Pelosi että Trump. Pelosi voi olla myös joillekin lukijoille tuntemattomampi, joten kuva antaa lisäarvoa, kun lukija voi myös nähdä, millä demokraattijohtaja näyttää.

Erityisen oivallisen kuvan ja tekstin yhteispelistä tekee kuitenkin se, että uutisessa mainitaan Trumpin puhuvan negatiivisesti Pelosista, ja uutiskuvassa Trump vaikuttaa olevan erittäin ärtynyt Pelosin seurasta. Tällä tavoin kuva ja teksti tukevat toisiansa hyvin. Kuvatekstikin kertoo jotain lisää kuvaustilanteesta eikä jätä lukijaa arvailun varaan. Kuva 6 on onnistunut valinta.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Donald Trump suomalaisissa verkkouutisissa

Kuvien tarkastelun jälkeen mielestäni mikään kuvista ei tarkoituksellisesti johda lukijaa harhaan. Trumpin uutiskuvia voi pitää neutraalina eli niillä ei yritetä vaikuttaa lukijaan esimerkiksi huvittaa tätä humoristisella valinnalla. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö joidenkin kuvien kohdalla olisi voitu toimia paremmin. Loppujen lopuksi jokainen kuva on valinta ja monen eri tekijän summa.

Jokainen aineiston kuva tukee uutista minimitasolla, koska jokaisessa kuvassa esiintyy Donald Trump. Osa kuvista tukee uutisen sanomaa paremmin. Esimerkiksi Kuva 1 kertoo Trumpin suhtautumisesta Meksikon rajamuurin rakentamiseen ja Kuva 6 kertoo Trumpin suhtautumisesta demokraattijohtaja Pelosiin. Vuorostaan Kuva 5 tukee uutisen sanomaa siitä, että Trump lisää vaikutusvaltaansa julistamalla hätätilan, mutta kömpelön sommittelun ja kuvan ottohetken takia, vaihtoehto ei ole paras mahdollinen.

Osasta uutiskuvista tulee mielikuva, että ne ovat pakollisena kuvituksena uutisen yhteydessä kuin, että ne antaisivat jotakin lisäarvoa jutulle. Erityisesti Kuva 3 antaa kyseisen mielikuvan. Pohdin, eikö toimittaja tosissaan löytänyt parempaa kuvaa – oletettavasti – useiden vaihtoehtojen joukosta. Presidentti Trump on erittäin korkean statuksen omaava henkilö, joten hänestä löytyy paljon kuvia.

Aineiston uutiskuvat ovat dokumentaarisia kuvia eli ne eivät sisällä juurikaan metaforisuutta. Kuvista on hankalampi etsiä konnotaatioita eli miellelyhtymiä. Dokumentaariset kuvat taltioivat kyseisen hetken, esimerkiksi puhetilaisuuden. Niiden tarkoituksena on säilyttää muisto hetkestä. Ainoana poikkeuksena on Kuva 1, josta löytyy mielestäni enemmän metaforisuutta, koska kuvassa oleva bannerin teksti tarjoaa kontekstin ja Trumpin kehonkieli ”kommentoi” kontekstiin.

Uutiskuvalta vaaditaan katseen pysäyttämistä – tai parhaimmassa tapauksessa katseen säilyttämistä –, jotta lukija kiinnostuu uutisesta ja klikkaa sen auki. Ainoastaan Kuva 1 täytti kyseisen vaatimuksen. Muissa kuvissa ei tapahdu mitään pysäyttävää. Kuten mainitsin aikaisemmin, kuvat ovat sisällöltään yksinkertaisia: joko Trump pitää puhetta, kävelee pois tai istuu paikoillaan. Kuva 1 pysäyttää, ja säilyttää, katseen, koska katsoja haluaa lukea tekstin ja ymmärtää Trumpin kehonkielen välittämän viestin.

Kuvatekstit saivat pettymään. Harvoin ne antoivat mitään uutta jutulle tai edes kuvalle. Naurettavin näistä oli Helsingin Sanomien toisen uutisen kuvateksti (Kuva 5). Tämä olikin erikoinen tapaus, koska vuorostaan Helsingin Sanomien toisen uutisen kuvateksti (Kuva 6) oli mielestäni aineiston paras. Se kertoi, ketkä kuvassa ovat ja mitä kuvassa tapahtuu. Iltalehden juttujen kuvatekstit (Kuva 3, Kuva 4) toistivat uutisen sanomaa, eivätkä tarjonneet lukijalle mitään uutta. Ylen toisesta jutusta (Kuva 2) puuttui kuvateksti kokonaan. Nämä havainnot kertovat siitä, kuinka kyseisissä uutisissa kuvatekstejä on ylenkatsottu eikä ole haluttu nähdä vaivaa niiden eteen. Kuvatekstien suhteen löytyy siis parannettavaa.

Kuvat eivät näyttäneet vahvasti käsitellyiltä eikä mikään anna olettaa, että ne olisi editoitu värinkorjausta ja rajausta lukuun ottamatta. Hyvin editoidusta kuvasta on vaikea sanoa, onko se käsitelty vai ei. Suurin osa kuvista on otettu tilaisuuksissa, jotka on myös videoitu, joten silloin yliampuvan kuvankäsittelyn huomaisi.

Uutiskuvien on vaikea vastata moneen lukijan kysymykseen uutisaiheesta. Aineiston uutiskuvat vastasivat enimmäkseen vain kysymykseen kuka, jolloin vastaus oli Donald Trump. Kuva 1 yllätti positiivisesti vastaamalla kahteen kysymykseen: kuka ja mitä. Kun kuvasta löytyy vain muutama sana, se jo antaa kuvalle paljon enemmän kontekstia ja lukijan on helpompi tulkita sitä.

5.2 Donald Trumpin representaatio

Aineiston onnistuneimmat kuvat olivat Kuva 1, Kuva 4 ja Kuva 6. Kuvia yhdisti se, että ne kuvittivat uutista, tarjosivat tarinankerrontaa jutun ympärille ja olivat teknisesti onnistuneita otoksia.

Parhaimmin tarinaa kertoivat Kuva 1 ja Kuva 6. Kuva 1 kuvasi Trumpia henkilönä, joka on valmis menemään loppuun asti uskomansa asian puolesta – ja sellainen Trump onkin, koska hän oli valmis julistamaan hätätilan muurin rakentamisen puolesta. Iso punainen tausta kiinnittää lukijan huomion ja bannerin teksti vielä painottaa käsiteltävää asiaa entisestään. Kuva 6 osoitti visuaalisesti Trumpin ja Pelosin hankalan suhteen tilan. Se näytti nimenomaan, millainen Trumpin suhtautuminen Pelosiin on. Vaikka heidän suhteensa on vaikea, he istuvat silti vierekkäin, mikä voi viitata siihen, että he silti ongelmista huolimatta työskentelevät yhdessä.

Epäonnistuneet kuvavalinnat olivat Kuva 2, Kuva 3 ja Kuva 5. Kyseisiä uutiskuvia yhdisti erityisesti se, että ne oli otettu huonona hetkenä: Trump on joko kuvan ottohetkenä puhunut tai ollut liikkeessä muuten. Huomioitavaa on se, että vaikka Iltalehden onnistuneessa kuvassa (Kuva 4) Trumpilla on myös suu auki, kuvaaja on onnistunut pysäyttämään hetken paremmin ja osannut ottaa neutraalimman otoksen kuin esimerkiksi Helsingin Sanomien kuvassa (Kuva 5), jossa Trump vaikuttaa lähes humalaiselta. Trumpin trooppien toistaminen kuvissa, kuten töröttävät huulet, hassut ilmeet ja kömpelöt asennot, antaa humoristisia piirteitä kuvalle, mikä vuorostaan johtaa siihen, että Trumpia ja hänen sanomisiaan ei oteta tosissaan.

Uutiskuvilla on yhdistäviä tekijöitä. Yksi yhteinen elementti on esimerkiksi se, että Trump on aina siististi pukeutunut pukuun ja solmioon. Tämä toistuva asia voi ottaa osaa siihen mielikuvaan, että Trump on hyvin pukeutunut ja valmistautunut tilaisuuksiin. Se voi myös ottaa osaa negatiivisiin konnotaatioihin kuten, että Trump on virallinen henkilö ja siksi vaikeasti lähestyttävä. Toinen toistuva elementti on se, että Trump on pitämässä puhetta. Kolmessa kuvassa hän seisoo mikrofonin edessä ja kahdessa kuvassa hän on lavalla seisomassa. Jatkuva kuvaus yhdensuuntaisesta vuorovaikutuksesta tukee mielikuvaa Trumpista päällepäsmärinä.

Aineiston kuvilla on myös yhteisiä puuttuvia tekijöitä. Esimerkiksi Trump ei hymyile missään kuvassa. Kuvailin ainoastaan Ylen uutiskuvan (Kuva 1) Trumpin ilmettä ilkikuriseksi, mutta en laske sitä hymyilemiseksi. Tämä antaa hänestä tympeän, vihaisen tai epäkiinnostuneen kuvan. Trump esiintyy usein yksin kuvissa. Helsingin Sanomien kuva (Kuva 6) on siitä poikkeus, mutta silti kyseisessä kuvassa Trump on vierekkäin yhden hänen ”arkkivihollisensa”, Pelosin, kanssa. Se, että hän esiintyy aina yksin tai vain ihmisten seurassa, joiden kanssa ei tule kovin hyvin toimeen, ei anna lähestyttävää kuvaa Trumpista. En sano, että näitä elementtejä olisi pitänyt esiintyä aineiston kuvissa, mutta on hyvä huomioida myös toistuvasti puuttuvat asiat, sillä nekin vaikuttavat representatioon.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, voiko presidentti Donald Trumpin uutiskuvia pitää objektiivisina esityksinä. Halusin tarkastella, millaisen tarinan Trumpista käytetyt uutiskuvat kertovat lukijalle ja miten uutiskuvat tukevat uutista ja toisinpäin.

Rajasin aineiston lähteet kolmeen suureen suomalaiseen mediaan: Yle, Helsingin Sanomat ja Iltalehti. Tarkastelin uutiskuvia yksinään ja uutistekstin kanssa yhdessä. Tutkimusmenetelmäni oli kvalitatiivinen tutkimus, kun hyödynsin kuva-analyysia työssä.

Kuuden kuvan tarkastelun tuloksista voi todeta, että lukijoita ei johdeta tarkoituksellisesti harhaan ja yleisesti kyseiset uutiskuvat olivat neutraaleja esityksiä. Ei voida kuitenkaan väittää, että jokainen kuva oli täysin neutraali valinta, koska joukkoon oli päätyneet myös kömpelöitä ja epäonnistuneita otoksia.

Uutiskuvista kolme oli mielestäni onnistuneita valintoja. Uutiskuvien representaatio Trumpista oli, että hän on vaikeasti lähestyttävä, aina äänessä, tympeällä päällä, ja häntä ei välttämättä oteta tosissaan. Hänet esitettiin myös hyvin pukeutuvana ja luovuttamattomana.

Kaikki uutiskuvat tukivat uutisen sanomaa ainakin välttävästi: Kuva 2 ja Kuva 3 välttävästi, Kuva 4 ja Kuva 5 hyvin, ja Kuva 1 ja Kuva 6 erinomaisesti. Erityisen pettymyksen toivat kuvatekstit, joihin ei panosteta juuri lainkaan. Leipätekstin toistaminen kuvatekstissä oli enemmän sääntö kuin poikkeus.

Tarkoitukseni ei ollut tehdä yleistettäviä johtopäätöksiä työni pohjalta vaan tarjota syvällisempi näkemys analysoidusta aineistosta. Koska kuva-analyysi on aina riippuvainen katsojasta, tutkimuksen luotettavuutta on vaikea arvioida. Kuitenkin taustatyöni laajuus kuvan tulkinnasta antoi minulle hyvät ja luotettavat työvälineet valokuvien lukemiseen. Tekemäni taustatyö objektiivisesta uutiskuvasta antoi minulle myös hyvän ymmärryksen, millaisiin asioihin pitää kiinnittää huomiota ja mitä asioita toimivalta uutiskuvalta pitää vaatia.

Olen tyytyväinen opinnäytetyöhöni. Saavutin tavoitteeni, jotka olin asettanut työlleni. Työn tekeminen sai minut ymmärtämään laajemmin objektiivisuuden ongelmallisuuden, ja kuinka sen tavoittelu on toivottavaa, mutta objektiivisuuden tarkastelu ja toteaminen

on hankalaa. Lisäksi työn toteuttaminen on saanut minut katsomaan uutisten kuvakerontaa uudenaikaisin silmin.

Vaikka olen tyytyväinen työhöni, olisi ollut parempi, jos olisin aloittanut jo esimerkiksi puoli vuotta aikaisemmin. Aikataulutukset oli minulle muutenkin ajoittain hektinen. Jos olisin aloittanut aiemmin, olisin voinut myös haastatella kuvatoimittajia ja verkkotoimittajia uutiskuvien ottamisesta ja valitsemisesta. Haastattelut olisivat antaneet todella paljon lisäarvoa työlle. Jos minulla olisi ollut enemmän aikaa työn tekemiseen, olisin myös voinut kasvattaa aineiston määrää.

Opinnäytetyön tutkimusaihetta voi kehittää moneen eri suuntaan ja laajentaa monin tavoin. Esimerkiksi yksi kehittämissuositus on laajentaa aineiston määrää ja tutkia aineistoa määrällisellä tutkimusmenetelmällä. Toinen kehittämissuositus on tarkastella tarkemmin syitä, miksi toimittaja valitsee minkäkin kuvan jutun yhteyteen tai miksi kuvatoimittaja ottaa sellaisen kuvan kuin ottaa. Työ tarvitsisi silloin tutkimusmenetelmäksi toimittajien haastatteleminen. Olisi myös mielenkiintoista tehdä samankaltainen työ, mutta tutkimuskohteena olisi suomalainen poliitikko ja poliitikkoja.

LÄHTEET

CBC News. 2019. Trump declares national emergency over border wall. Saatavilla: <https://www.youtube.com/watch?v=Lls3aw-pais> Viitattu: 17.4.2019.

CNBC. 2018. US government shutdown appears set to continue until Thursday as fight over Trump's border wall stalls spending talks. Saatavilla: <https://www.cnn.com/2018/12/21/government-shutdown-starts-as-trump-and-congress-fail-to-strike-deal-on-border-wall.html> Viitattu: 5.5.2019.

CNN. 2016. It's official: Clinton swamps Trump in popular vote. Saatavilla: <https://edition.cnn.com/2016/12/21/politics/donald-trump-hillary-clinton-popular-vote-final-count/index.html> Viitattu: 5.5.2019.

Freeman, M. 2011. Miten valokuva toimii – Näe, tulkitse ja opi mestarikuvaajilta. Jyväskylä: Docendo.

Iltalehti. Iltalehden linja. Saatavilla: <https://www.iltalehti.fi/info/iltalehdesta/> Viitattu: 15.3.2019.

Julkisen sanan neuvosto. 2014. Journalistin ohjeet ja liite. Saatavilla: https://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/ Viitattu 1.3.2019.

Media Audit Finland. 2018. KTM. Saatavilla: http://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2019/03/KMT_2018_lukijamaarat.pdf Viitattu: 5.5.2019.

Mäenpää, J. 2012. Uutisvalokuvan paradoksi. Media & Viestintä, 35(3-4). Saatavilla: <https://doi.org/10.23983/mv.62883> Viitattu 7.3.2019.

Mäenpää, J. 2016. Uutiskuvat toden ja tulkinnan välissä: Objektiviisuuden rakentuminen kuvajournalismin ammattikäytännöissä. Media & Viestintä, 39(4). Saatavilla: <https://journal.fi/media-viestinta/article/view/61410> Viitattu: 25.3.2019.

Nyt. 2019. Saturday Night Live pilkkasi hätätilajulistusta, ja Donald Trump sai tarpeekseen: "Miten kanavat selviävät tästä ilman seuraamuksia?" Saatavilla: <https://www.hs.fi/nyt/art-2000006005769.html> Viitattu: 12.4.2019.

Pienimäki, M. 2013. Valokuvien kriittinen tulkitseminen medialukutaitona ja lajiyttipittely sen kehittäjänä. Väitöskirja. Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos. Jyväskylän yliopisto. Porvoo: Bookwell.

Saarikoski, L. & Saarikoski, S. 2016. Trump. Porvoo: Bookwell.

Salo, M. 2000. Imageware – kuvajournalismi mediafuusiossa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Sanoma. Tietoa meistä. Saatavilla: <https://sanoma.fi/tietoa-meista/> Viitattu: 18.3.2019.

Seppänen, J. 2005. Visuaalinen Kulttuuri. Tampere: Vastapaino.

The Guardian. 2019. Nancy Pelosi hands Donald Trump a lesson in the art of politics. Saatavilla: <https://www.theguardian.com/us-news/2019/jan/20/nancy-pelosi-donald-trump-shutdown> Viitattu: 12.4.2019.

The Washington Post. 2019. Trump declares national emergency on southern border in bid to build wall. Saatavilla: https://www.washingtonpost.com/politics/trumps-border-emergency-the-president-plans-a-10-am-announcement-in-the-rose-garden/2019/02/15/f0310e62-3110-11e9-86ab-5d02109aeb01_story.html?utm_term=.596f016427b4 Viitattu: 7.3.2019.

TIME. 2019. Trump Campaigned on Mexico Paying for the Wall. Now He Says He 'Obviously' Didn't Mean It. Saatavilla: <http://time.com/5499391/donald-trump-border-wall-mexico-pay/> Viitattu 7.3.2019.

Yle. 2014. Yle pähkinäkuoressa. Saatavilla: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/yleisradio/yle-pahkinan-kuoressa> Viitattu 11.3.2019.

Yle. 2017. Yle ja yleisö. Saatavilla: <https://yle.fi/aihe/yleisradio/yle-ja-yleisot> Viitattu 11.3.2019.

Yle. 2018. Viisi faktaa Ylestä. Saatavilla: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/10/24/viisi-faktaa-ylesta> Viitattu 11.3.2019.

Opinnäytetyössä käytetyt uutiset ovat peräisin Yleltä, Iltalehdeltä ja Helsingin Sanomilta. Työssä analysoidut uutiskuvat ja uutiset ovat lueteltu alla:

Kuva 1: Yle. Nicholass Kamm/AFP. 14.2.2019. Trump aikoo julistaa kansallisen hätätilan ja käyttää kahdeksan miljardia dollaria muurin rakentamiseksi Meksikon rajalle. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-10647560> Viitattu: 17.4.2019.

Kuva 2: Yle. Brendan Smialowski/AFP. 15.2.2019. Mitä tapahtuu, jos Trump julistaa hätätilan? Asiantuntija: Tämä ei ole hyvä resepti vuoden 2020 vaaleja ajatellen. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-10648248> Viitattu: 17.4.2019.

Kuva 3: Iltalehti. Zumawire/Mvphotos. 14.2.2019. Presidentti Trump aikoo julistaa kansallisen hätätilan saadakseen rahat rajamuriinsa. Saatavilla: <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/eb3d4f9d-14ef-4085-8d39-0c92998d880f> Viitattu: 17.4.2019.

Kuva 4: Iltalehti. EPA/AOP. 19.2.2019. Kuusitoista osavaltiota nosti kanteen Trumpin hallintoa vastaan hätätilajulistuksen vuoksi. Saatavilla: <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/3c1575ab-aa6b-40f9-85ab-1b83254d4e13> Viitattu: 17.4.2019.

Kuva 5: Helsingin Sanomat. Nicholas Kamm/AFP. 14.2.2019. Valkoinen talo: Donald Trump aikoo julistaa kansallisen hätätilan varmistaakseen rahoituksen rajamuurille. Saatavilla: <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006002002.html> Viitattu: 17.4.2019.

Kuva 6: Helsingin Sanomat. Saul Loeb/AFP. 14.3.2019. Senaatti äänesti Trumpin hätätilan kumon, presidentti aikoo käyttää veto-oikeuttaan ensimmäisen kerran. Saatavilla: <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006035529.html> Viitattu: 17.4.2019.